

DETERMINATION OF Co(II) WITH IODONITROTETRAZOLIUM CHLORIDE (INT)

Lilko Dospatliev, Zvezdelina Yaneva

Department of Pharmacology, Animal Physiology and Physiological Chemistry, Trakia University,
Stara Zagora, Bulgaria.

lkd@abv.bg

ABSTRACT

The recent study presents a newly-developed method for extraction-spectrophotometric determination of Co (II) in samples by means of iodinitetrazolium chloride. The maximum quantity of Co extracted with INT was achieved at pH 2-7. Maximum absorption of the extracts was registered by variation of thiocyanate ions concentration ($\geq 1M$) in aqueous phase. The ion associate displayed highest absorption at INT concentration $\geq 6 \times 10^{-4}$ M. The relationship between Co (II) concentration and absorption was linear in the range of 6 – 125 μg Co(II) in 10 ml aqueous solutions.

Key words: Co, extraction-spectrophotometric method, INT, absorption

ВЪВЕДЕНИЕ

Кобалтът е преходен микроелемент, който играе важна роля в азотния, фосфатния и въглехидратния обмен. Установено е, че кобалтът дава отражение върху физиологичните процеси, определящи сухоустойчивостта и топлоустойчивостта на растенията. Предполага се, че под влияние на кобалта се подобрява енергетичния обмен в растенията. Кобалтът значително повишава съдържанието на хлорофил а и b. Той оказва положително влияние и върху синтеза и натрупването на разтворими захари и скорбяла в някои растения. Една от най-важните функции на кобалта е участието му в синтезирането на витамин B₁₂. Също така той влияе върху обмяната и образуването на витамините E, A, каротин, аскорбинова киселина и др. Като такъв, той е важен микроелемент за всички животни и хранителен елемент за бактерии, гъбички и водорасли. Известно е, че в дългосрочен план кобалтовия дефицит може да доведе до демиелинизация на големи нервни стволоче в гръбначния мозък, намаляване на белите кръвни клетки, злокачествена анемия и намаляване на резистентността към паразити и микробни инфекции. От друга страна кобалтът може да бъде токсичен във високи дози, което води до полицитемия, хиперплазия на костния мозък, рак на панкреаса, сърдечна недостатъчност и кардиомиопатия [1, 2]. Ето защо съдържанието му в различните системи трябва да бъде наблюдавано непрекъснато [3-5].

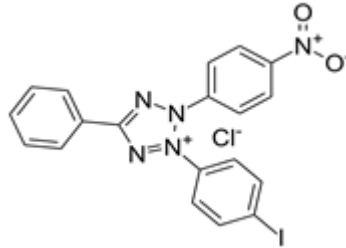
Както е известно съдържанието на кобалт в агрохимичните обекти е незначително [2]. Установено е, че кобалтът в почвата влиза в състава на почвените алумосиликати, намира се в адсорбирано състояние по повърхността на минералните и органични колоиди, а с органичните вещества образува комплексни съединения.

Най-често използваните методи за количествено определяне на елементния състав в проби са фотоколориметричните, полярографските и спектралните [3, 6-8]. За определяне на ултрамалки количества кобалт се използват екстракционно-фотометричните методи. Предимството на фотометричните методи е в тяхната простота, бързина и достъпност. В аналитичната практика широко се използва реакцията между кобалт (II) нитрозо-R-сол [3]. Един от факторите, снижаващ точността на фотометричното определяне на микроколичества кобалт в проби е присъствието на оцветени органични вещества, а също и на йоните желязо, никел, мед [3].

До сега в литературата са дадени само няколко метода за определяне, разделяне и прекоцентриране на кобалт. При тези методи се използват следните реактиви: 1,10 – фенантролин и еозин, тиодибензоилметан, пикраминазо-4-циклохексилрезорцин, диантипирилметан, 2-(2-бензтиазолилазо)-5-диметиламинобензоена киселина [1-8].

При някои от тези методи се работи при точно определено рН и е необходимо престояване на пробите преди определянето на кобалта. Други от методите се характеризират с малка чувствителност и селективност. За да се определи кобалтът количествено, при един от методите е необходимо загряване до 80° С, а освен това полученият комплекс е устойчив само 20 min.

Целта на настоящата работа е да се разработи нов екстракционно-спектрофотометричен метод за определяне на кобалт с йоднитротетразолов хлорид (INT) в проби, който по селективност и експресност да превъзхожда някои от досега прилаганите методи за определяне на кобалт. Структурната формула на INT е показана в фиг. 1

Фиг. 1. Структурната формула на INT

Име по IUPAC 3-(4-Iodophenyl)-2-(4-nitrophenyl)-5-phenyl-2H-tetrazol-3-ium chloride

Други имена:

- 2-(4-Iodophenyl)-3-(4-nitrophenyl)-5-phenyltetrazolium chloride
- Iodonitrotetrazolium chloride, INT

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Апаратура

При определяне съдържанието на Со в пробите е използван UV/VIS DR 5000 спектрофотометър (Hach Lange, Germany) , $\lambda_{\max} = 630 \text{ nm}$.

Реактиви

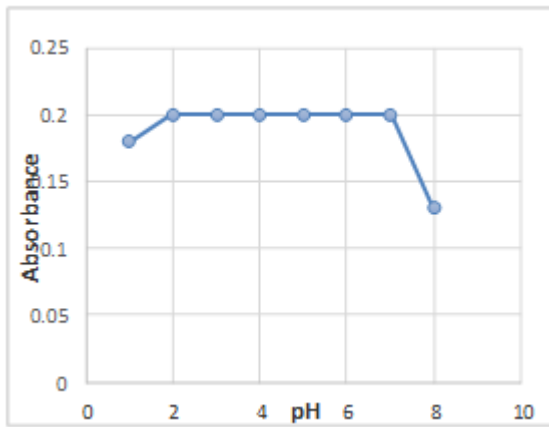
Бяха използвани реактиви с квалификация “чист за анализ” на фирмите Merck и Fluka: Кобалтов нитрат - 50 $\mu\text{g/ml}$ Со(II) $1 \times 10^{-3} \text{ M}$, Калиев тиоцианат - 4 М, Йоднитротетразол хлорид - $1,5 \times 10^{-3} \text{ M}$, Солна киселина (1:1), Солна киселина – кон., Натриева основа 1 М, Дитизон 0,02 % , Сярна киселина, Азотна киселина, Перхлорна киселина, Амоняк, Водороден пероксид - 30 %, Хлороформ и 1,2-Дихлороетан. За всички процедури е използвана двойно дестилирана вода.

За разрешаване на поставената задача трябва да се проведат следните изследвания:

- Необходимо е да се изследва разтворимостта на йонно-асоциирания тиоцианатен комплекс на Со(II) с Йоднитротетразолов хлорид в различни органични разтворители, с цел да се подбере най-подходящият разтворител.
- Необходимо е да се изследва киселинността на средата
- Необходимо е да се намери оптималното количество на всеки един от реактивите участващи в екстракционното равновесие на изследваната система, което ще бъде гаранция за пълно екстрахиране и определяне на кобалта с изследваната от нас монотетразолова сол.
- Необходимо е да се изследва Влиянието на концентрацията на кобалт(II) върху светлинната абсорбция.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

1. Изследване на киселинността на средата

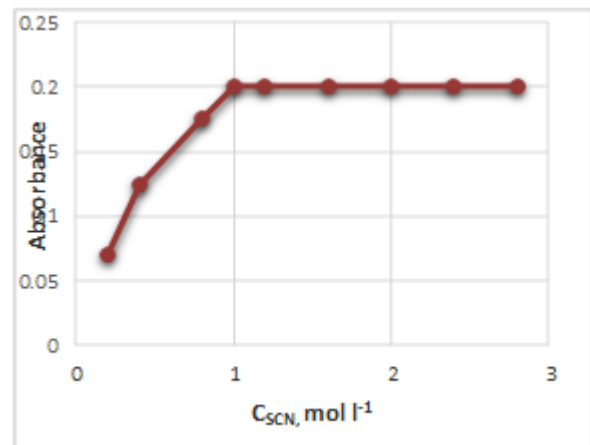
Фиг. 1. Влияние на киселинността на средата върху светлинната абсорбция при екстракция на кобалт(II) с INT: $C_{Co(II)} = 1 \times 10^{-4} M$, $C_{INT} = 4 \times 10^{-4} M$, $C_{SCN} = 0,8 M$, $b = 1 cm$.

малко претенциозен.

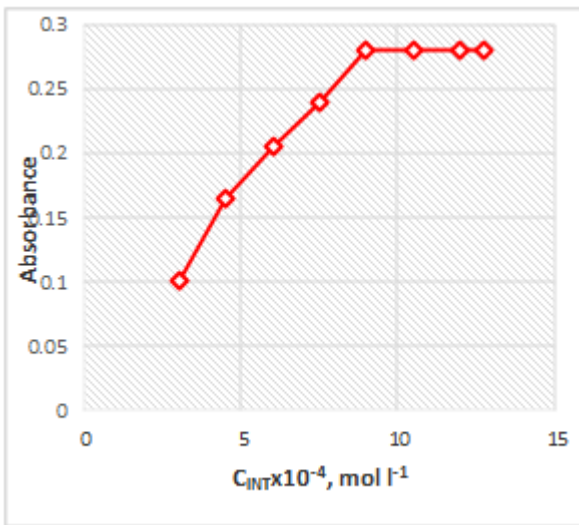
2. Количества на реактивите

С цел разработване на оптимални условия и екстракция на тиоцианатния комплекс на Co(II) с INT бе изследвано влиянието на тетразоловата сол и тиоцианатните йони. Образуването на йонния асоциат съществено зависи от концентрацията на тиоцианатните йони. С цел изместване на равновесието към страната на образуване на тиоцианатния комплекс на Co(II) е необходим излишък от тиоцианатни йони. Този излишък не оказва влияние върху екстракционното равновесие и спомага за количественото извличане на кобалт в органичната фаза. Чрез вариране количеството на тиоцианатните йони бе установено, че при концентрация $\geq 1 M$ във водната фаза, светлинната абсорбция на екстрактите е максимална (фиг. 2).

Киселинността на средата е фактор, който влияе върху количественото извличане на кобалта в органичната фаза. На фиг.1 е илюстрирано влиянието на рН на водната фаза върху изменението на светлинната абсорбция на изследвания разтвор. Съществува твърде голям рН интервал, в който тя има постоянни стойности. Експерименталните данни показаха, че светлинната абсорбция за неутрална и кисела среда до рН 2 има постоянна /максимална/ стойност. При рН < 2 тя започва да се понижава и определянето ѝ става невъзможно. Максимално извличане на кобалт(II) с INT се постига, когато се работи в рН интервала от 2 до 7. Твърде големият рН интервал дава възможност да се работи без прецизно контролиране на рН или използване на буферен разтвор. Това прави метода по-

Фиг. 2. Зависимост между изменението на светлинната абсорбция и концентрацията на тиоцианатните йони (C_{SCN}): $C_{Co(II)} = 1 \times 10^{-4} M$, $C_{INT} = 3 \times 10^{-4} M$, $b = 1 cm$.

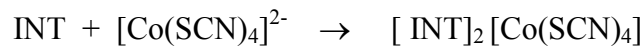

Фиг. 3. Зависимост между изменението на светлинната абсорбция на асоциата и концентрацията на INT: $C_{Co(II)} = 1 \times 10^{-4} \text{ M}$, $C_{SCN} = 0.8 \text{ M}$, $b = 1 \text{ cm}$.

Важен фактор при фотометричното определяне на кобалта е тетразоловата сол. С цел максимално извличане на метала от водната фаза е изследвано влиянието на различни концентрации INT. Светлинната абсорбция на йонния асоциат има максимална стойност при концентрация на INT $\geq 6 \times 10^{-4} \text{ M}$ (фиг. 3). От фигурата се вижда, че с увеличаване на концентрацията на тетразоловата сол, светлинната абсорбция на асоциата остава постоянна.

3. Влияние на концентрацията на кобалт(II) върху светлинната абсорбция

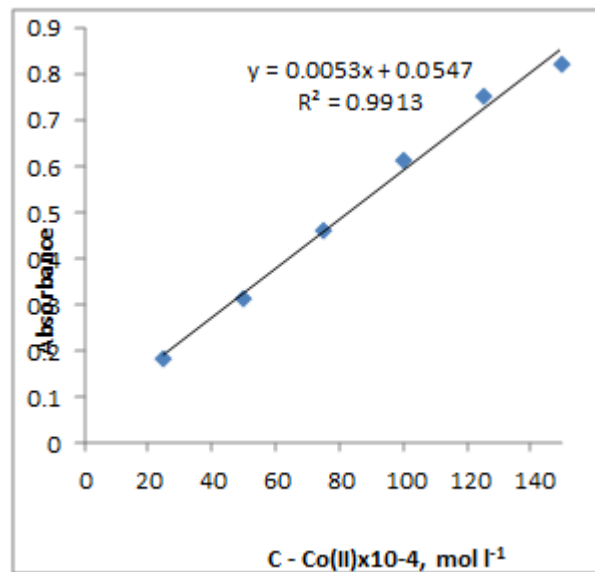
Ако към тиоцианатен разтвор на кобалт(II) прибавим INT се получава светлозелена утайка разтворима в органичен разтворител.

Интензивността на оцветяването на утайката нараства с увеличаване концентрацията на кобалт(II). От фигура 4 се вижда, че зависимостта между концентрацията на кобалт(II) и светлинната абсорбция е линейна в интервала от 6 μg до 125 μg Co(II) в 10 ml водна фаза.

ИЗВОДИ

- От направените абсорбционни спектри в различни органични разтворители се установи, че максимално извличане на йонния асоциат в органичната фаза се постига при разтворител 1,2-дихлороетан.
- Изследвано е влиянието на киселинността на средата върху екстракционния процес. Експерименталните данни показаха, че е възможно да се работи в широк рН интервал от 2 до 7.
- Определена е оптималната концентрация на INT, от която съществено зависи образуването на йонния асоциат. Светлинната абсорбция се характеризира с максимална стойност при концентрации на INT $\geq 9 \times 10^{-4} \text{ M}$.

Фиг. 4. Зависимост между изменението на светлинната абсорбция и концентрацията на Co(II): $C_{INT} = 10,5 \times 10^{-4} \text{ M}$, $C_{SCN} = 0,8 \text{ M}$, $b = 1 \text{ cm}$.

- Изследвано е влиянието на тиоцианатните йони участващи в разглежданата реакция. Излишък от тези йони е необходим както за образуване на кобалтовия тиоцианатен комплекс, така и за количествено извличане на кобалта в органичната фаза.

ЛИТЕРАТУРА

1. D. G. Barceloux, G. D., D. Barceloux, 1999. Cobalt. *Clin. Toxicol.*, 37, 201 - 216.
2. Tewari, B. B., 2009. Complex formation of some divalent metal ions with oxygen donor Ligands. *Rev. Bol. Quim.*, 26, 30 - 36.
3. Meyers, A. R., 2000. *Encyclopedia of Analytical Chemistry: Applications, Theory and Instrumentation*, Wiley, Chichester .
4. Jakubowski, M., M. Trzcinka-Ochocka, 2005. Biological monitoring of exposure: trends and key developments. *J. Occup. Health*, 47, 22 - 48.
5. Tsuyoshi, A., H. Hoshino, T. Yotsuyanagi, 2001. Retention selectivity between 4-(2-pyridylazo)resorcinol and its cobalt chelate in the solid phase extraction systems and its application to the on-line preconcentration for reversed phase HPLC *Chem. Lett.*, 30, 302 - 303.
6. Gavazov, B. K., K. T. Stojnova, T. S. Stefanova, G. K. Toncheva, V. D. Lekova, A. N. Dimitrov, 2012. Liquid-Liquid Extraction and Spectrophotometric Characterization of Some New Ternary Ion-Association Complexes of Gallium(III) and Indium(III), *Chemija*, 23, 278 - 285.
7. Gavazov, B. K., 2013. Extraction-Spectrophotometry of Ion-Association Complexes, *Chemistry: Bulgarian Journal of Science Education*, 22(2), 222-253.
8. Divarova, V. V., P. V. Racheva, V. D. Lekova, K. B. Gavazov, A. N. Dimitrov, 2013. Spectrophotometric Determination of Cobalt(II) in a Liquid-Liquid Extraction System Containing 4-(2-Thiazolylazo)resorcinol and 2,3,5-Triphenyl-2H-Tetrazolium Chloride, *Journal of Chemical Technology and Metallurgy*, 48(6), 623-630